
“Europe and the Balkans under
Constantine’s sign”

*„Европа и Балкан под
Константиновим знаком”*

It is my great pleasure to be back in Niš, the historic city and birthplace of Saint Constantine, to participate to the Twenty Second Symposium titled „Niš and Byzantium“. I think I can speak for all the participants, whether they have come in the past on the occasion of previous symposia or are today among us here for the first time. We are all happy to be in Niš, old colleagues and friends and new-comers. And this for three main reasons: first, because the symposium „Niš and Byzantium“ is now a fixed conference that takes place every year; secondly, because the organizers and the scholars who participate regularly have become friends; last but not least, because the hospitality and contribution of the Serbian Church, the University of Niš and the Municipality of the City are exemplary.

The Symposium has now become a tradition and its annual holding is a fixed point in the schedules of scholars of Byzantine and Post-byzantine art and civilization in the Balkan countries, but not only. Only a few symposia that I know take place every single year: if I

Велико ми је задовољство што сам поново у Нишу, историјском граду и месту рођења Светог Константина, и што учествујем на 22. симпозијуму под називом „Ниш и Византија“. Мислим да могу да говорим у име свих учесника, било да су учествовали на претходним симпозијумима или су данас први пут међу нама. Сви смо срећни што смо у Нишу, како старе колеге и пријатељи тако и они који су први пут овде. И то из три главна разлога: прво, зато што је симпозијум „Ниш и Византија” сада редовна конференција која се одржава сваке године; друго, зато што су организатори и научници који редовно учествују постали пријатељи; најзад, јер су гостопримство и допринос Српске цркве, Универзитета у Нишу и Града Ниша за пример.

Симпозијум је сада постао традиција и његово годишње одржавање је стална тачка у календарима изучавалаца византијске и поствизантијске уметности и цивилизације у балканским земљама, али не само

can speak for Greece, which I know best, the Symposium of the Christian Archaeological Society (*ChAE*) is a constant lure for Greek and foreign Byzantine scholars to the Byzantine and Christian Museum of Athens every year, and this year the Symposium of *ChAE* celebrated its Forty Second birthday. In Niš today we celebrate the Twenty Second birthday of the “Niš and Byzantium” Symposium and we all wish from our hearts many happy returns. Fixed symposia are like family, people of our own – they inspire and help us to sail away for our research in Byzantium and beyond and to return here again, as if the birthplace of Constantine the Great is a safe harbor for us to communicate our conclusions and discoveries to our scholarly colleagues, either those who are already our friends or those who are going to be our friends.

Dr. Miša Rakocija is our friend and advisor, our host and protagonist, the man in front, but mostly at the public image of the Symposium. I imagine that his collaborators are numerous all these twenty-two years, mainly from the Municipality and from the University of Niš. We should congratulate Miša for his vision and his constant will to carry on with the Symposium year after year – and we should also congratulate all his partners, collaborators and colleagues, one by one. Their toil and anxiety to make the symposium a success are amazingly enormous. It is not only the communication of the Symposium, its advertising and diffusion. It is the organization every minute detail before the Symposium, as well as the publication of the collection of the proceedings and the painstaking work of all the amendments, so that the printed volume of the Proceedings can be

то. Само је неколико симпозијума за које знам да се одржавају сваке године: ако могу да говорим у име Грчке, коју најбоље познајем, симпозијум

Хришћанског археолошког друштва увек доводи грчке и стране византологе у Атински Музеј Византије и хришћанства а ове године је симпозијум Хришћанског археолошког друштва прославио је 42. рођендан. У Нишу данас обележавамо 22. рођендан симпозијума „Ниш и Византија” и сви од срца желимо да слави још много рођендана. Редовни симпозијуми су као породица, као наши људи – инспиришу и помажу нам да отпловимо у своја истраживања Византије и шире и да се поново вратимо овамо, као да је родно место Константина Великог сигурна лука где можемо да представимо наше закључке и открића нашим колегама научницима, било онима који су нам већ пријатељи или онима који ће нам бити пријатељи.

Др Миша Ракоција је наш пријатељ и саветник, наш домаћин и протагониста, човек који представља симпозијум, он је јавна слика симпозијума. Претпостављам да су његови сарадници све ове двадесет две године били бројни, углавном из Града Ниша и Универзитета у Нишу. Честитамо Миши на његовој визији и сталној вољи да настави са симпозијумом из године у годину – а такође треба честитати свим његовим партнерима, сарадницима и колегама, сваком посебно. Њихов труд како би учинили симпозијум успешним је невероватно огroman. То није само комуникација симпозијума, његово оглашавање и ширење. То је организовање сваког

presented on time just before the next Symposium. This in my opinion is the most difficult task of all, and Miša is to be admired for the massive amount of work on this. If I am not mistaken, there is no other conference that prints its Proceedings every single year. I think that this is a world record and we must consider it as one of the biggest successes of our Symposium.

The city of Niš is a beautiful city. The truth is that every time I visit Niš I find it more and more beautiful, friendly and clean. We should thank the Serbian Church and the Bishopric of Niš for their support, so that the Symposium takes place during the celebrations in the honor and memory of Saints Constantine and Helen. We should also thank the Municipality of the City of Niš for granting the budget, or a part of the budget, of the Symposium. Finally, we should thank the University of Niš for hosting us in its auditorium, which has become reasonably familiar to us. We thank the people who have toiled all these years for the realization of the Symposium, the guardians, wardens, members of the secretariat of the Municipality and the University of Niš, the translators and the technicians, who all contributed efficiently to make the Symposium a success. The decision not to postpone the Symposium in the difficult times that we all passed through during the pandemic of Covid-19 was so comforting for the scientific life of many scholars.

The Twenty Second Symposium “Niš and Byzantium” is about to start and I feel particularly honored to participate in it one more time. I am very pleased with the large number of specialists in Byzantine studies who came to Niš from almost all the Balkan countries, as well as from

детаља пре симпозијума, као и објављивање зборника и мукотрпан рад на свим изменама и допунама, како би штампано издање зборника могло бити представљено на време непосредно пре следећег симпозијума. Ово је по мом мишљењу најтежи задатак од свих, а Миши треба исказати дивљење због огромног посла на овоме. Ако се не варам, нема друге конференције која сваке године штампа свој зборник радова. Мислим да је ово светски рекорд и то морамо сматрати једним од највећих успеха нашег симпозијума.

Ниш је прелеп град. Истина је да сваки пут када дођем Ниш је све лепши, љубазнији и чистији. Треба да захвалимо Српској цркви и Епархији нишкој на подршци, јер се симпозијум одржава током прослава у част и спомен Светих Константина и Јелене. Такође треба да захвалимо и Граду Нишу јер је обезбедио буџет, или део буџета, за одржавање симпозијума. На крају, треба да захвалимо Универзитету у Нишу што нас је угостио у својој сали, која нам је постала прилично позната. Захваљујемо људима који су се свих ових година трудили око реализације симпозијума, старатељима, управницима, члановима секретаријата Града Ниша и Универзитета у Нишу, преводиоцима и техничарима, који су на ефикасан начин допринели да симпозијум постане успех. Одлука да се симпозијум не одлажи у тешким временима кроз која смо сви прошли током пандемије ковид-19, била је толико утешна за научни живот многих научника.

Двадесет други симпозијум „Ниш и Византија” ускоро почиње и част ми је да још једном учествујем

Italy, Austria, Australia and Russia. I am sure that all speakers, organizers, and supporting staff have worked hard for the Symposium this year. I wish to everyone the best of luck for the future and I hope that we shall meet again in the years to come!

Yannis D. Varalis
Associate Professor in
Byzantine Archaeology
University of Thessaly
Department of History,
Archaeology and Social
Anthropology
Volos, Greece
(*Speech from the opening
ceremony
symposium „Niš and Byzantium
XXII“*)

на њему. Веома сам задовољан великим бројем специјалиста византологије који су у Ниш дошли из готово свих балканских земаља, као и из Италије, Аустрије, Аустралије и Русије. Сигуран сам да су сви говорници, организатори и пратеће особље ове године вредно радили за симпозијум. Желим свима пуно среће у будућности и надам се да ћемо се поново срести у годинама које долазе!

др Јанис Д. Варалис
ванредни професор визан-
тијске археологије Универзитет
у Тесалији
Одељење за историју, архе-
ологију
и социјалну антропологију
Волос, Грчка
(Говор са свечаног отва-
рања симпозијума
„Ниш и Византија XXII“)